

2019-04-05

Dnr: LM2019/004945

BEHOV AV ANPASSNING AV FASTIGHETSREGISTER- LAGSTIFTNINGEN

---

1 Sammanfattning

Lantmäteriet har i många år arbetat för att få till stånd en översyn av lagstiftningen kring fastighetsregistret.

Regeringen har gett Lantmäteriet flera uppdrag som syftar till att öka digitaliseringen, bl.a. uppdraget om En smartare samhällsbyggnadsprocess.¹ Lantmäteriet har i detta arbete uppmärksammat att lagstiftningen kring fastighetsregistret skapar barriärer för digitaliseringen, vilket har ökat behovet av den översyn som Lantmäteriet har arbetat för.

Lagstiftningen skapar barriärer för digitaliseringen

Enligt Digitaliseringsrådet är data en drivkraft i digitaliseringen och de aktörer som producerar och använder den digitala informationen är i stor utsträckning beroende av varandra i ett ekosystem. Ett datadrivet samhälle förutsätter tillgång till många datamängder. Den offentliga sektorn genererar och hanterar stora mängder data som både behöver skyddas och kunna utbytas. Fastighetsinformation och geografisk positionering är precis en sådan samhällskritisk information som är en förutsättning för digitaliseringen.²

Idag finns en flora av överlappande system, utvecklade vid olika tidpunkter ("legacy"), som inte talar med varandra. Avsaknaden av gemensamma plattformar skapar komplexitet och instabila lösningar. En viktig anledning är att processerna inte anpassats för digital hantering och utbyte. Detta bottnar även i att lagar sätter gränser för hur data får samlas in, sparas och överförs mellan olika aktörer. Oklarheter kring ägarskapet till uppgifter och vem som ytterst ansvarar för kvalitet är också en försvårande faktor.

Lagstiftningen kring fastighetsregistret är ett bra exempel på problemet som beskrivits ovan. Den skapar barriärer för digitaliseringen genom att göra fastighetsregistret till en "ö" i det digitala ekosystemet.

Regler om innehåll och tillhandahållande bör ses över

Utifrån den problembild som redogörs för i denna promemoria bedömer Lantmäteriet att en statlig utredning behöver utreda följande frågor gällande lagstiftningen kring fastighetsregistret.

- Vilken information behöver fastighetsregistret innehålla, särskilt i förhållande till information som inte skapas av Lantmäteriet, samtidigt som informationen ska kunna tillhandahållas av Lantmäteriet?
- Vilka krav ska ställas på fastighetsregistret för att det ska utgöra en del av den nationella digitala infrastrukturen för informationsförsörjning?
- Vilka onödiga rättsliga hinder finns för tillhandahållande av informationen och hur kan skyddet för informationen stärkas?

¹ Uppdrag till Lantmäteriet att verka för en smartare samhällsbyggnadsprocess (Fi2018/00396/DF).

² https://digitaliseringsradet.se/media/1245/laegesbild_infrastruktur_slutgiltig-dnr-19-2608.pdf

Målet är att fastighetsinformationen blir en del av ett ekosystem

Fastighetsregistret måste ses som en del i statens gemensamma lösningar och investeringar för den nationella infrastrukturen. En anpassning och modernisering av fastighetsregisterlagstiftningen behöver därför ske parallellt med arbetet med framtagande av den nya rättsliga modellen för nationellt tillgängliggörande som beskrivs separat i Lantmäteriets slutrapport för en smartare samhällsbyggnadsprocess.

2 Inledning

2.1 Geodata i förändring

Geodata brukar definieras som data som beskriver företeelser och deras geografiska läge. Informationen kan finnas i registerform, i kartor, i referenssystem m.m. Genom den snabba tekniska utveckling som sker i samhället har betydelsen av och intresset för geodata ökat. Geodata nämns ofta i samband med innovationer såsom självkörande fordon, smarta städer och artificiell intelligens. Förenklat uttryckt kan geodata bidra till innovation och tillväxt inom näringslivet, möjliggöra digitalisering och effektivisering inom offentlig sektor samt bidra till en god, säker och hållbar livsmiljö.³

Betydelsen av geodata är även en global fråga som finns belyst bl.a. i förhållande till Agenda 2030 och de globala målen. Lantmäteriets geodata ger viktiga bidrag till agendas måluppfyllelse i allmänhet, t.ex. som beståndsdelar i samhällsplanering och samhällsbyggande. Möjligheten att lägesredovisa företeelser är en annan viktig komponent för uppföljning av målen.⁴

2.2 Målen för digitalisering

Geodatas roll som bärare av digital information innebär att utvecklingen för geodata är tätt sammankopplad med digitaliseringen i samhället. På regeringsnivå finns en tydlig målsättning att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter.⁵ För digitalisering av den offentliga förvaltningen är regeringens mål en enklare vardag för medborgare, en öppnare förvaltning som stödjer innovation och delaktighet samt högre kvalitet och effektivitet i förvaltningen.⁶

Regeringen beslutade 2016 om en satsning på digitalisering inom ett antal prioriterade utvecklingsområden i offentlig sektor.⁷ Inom ramen för satsningen gavs Lantmäteriet i uppdrag att vara utvecklingsmyndighet för den digitala samhällsbyggnadsprocessen.⁸ Lantmäteriet har därefter tilldelats fler regeringsuppdrag i syfte att främja digitaliseringen inom samhällsbyggnadsprocessen.⁹

---

³ Se bl.a. www.geodata.se.

⁴ Se bl.a. Lantmäteriets bidrag till Agenda 2030, dnr 100-2016/1568, 2016-08-31, som svar på regeringsuppdrag till statliga myndigheter att bidra med underlag för Sveriges genomförande av Agenda 2030 (Fi2016/01355/SFÖ).

⁵ Prop. 2018/19:1, utgiftsområde 22, avsnitt 2.5.

⁶ Prop. 2018/19:1, utgiftsområde 2, avsnitt 5.2.

⁷ Prop. 2016/17:1, utgiftsområde 22, avsnitt 4.4.2.

⁸ Prop. 2016/17:1, utgiftsområde 18, avsnitt 3.5.7.; Regeringsuppdrag att verka för digitalt först för en smartare samhällsbyggnadsprocess (N2016/01419/EF).

⁹ Uppdrag om ett säkert och effektivt elektroniskt informationsutbyte inom den offentliga sektorn (Fi2018/02150/DF, Fi2018/03037/DF); Uppdrag om säker och effektiv tillgång till grunddata (Fi2018/02149/DF, Fi2018/03036/DF); Uppdrag till Lantmäteriet att verka för en smartare samhällsbyggnadsprocess (Fi2018/00396/DF).

2.3 Promemorians syfte

Denna promemoria syftar till att belysa aspekter kring fastighetsregisterlagstiftningen som behöver anpassas för att informationen även fortsättningsvis ska kunna tillgodose samhällets behov. Särskilt beaktas förhållandet till de regeringsuppdrag som Lantmäteriet tilldelats och de hinder som idag försvårar en smartare samhällsbyggnadsprocess och som därigenom också hindrar en sammanhållen nationell digital informationsinfrastruktur.

Promemorian belyser såväl frågor som rör fastighetsregistrets innehåll och lagring som frågor om tillhandahållande.¹⁰

---

¹⁰ En fullständig anpassning av fastighetsregisterlagstiftningen kan beröra bl.a. lagen om fastighetsregister, förordningen om fastighetsregister, fastighetsbildningskungörelsen, fastighetsbildningslagen och jordabalken.

3 Behov av anpassning

3.1 Statens ansvar för den digitala infrastrukturen

Staten har ett övergripande ansvar när det gäller samhällets grundläggande informationsinfrastruktur. Staten har även ansvar för utveckling av grundläggande principer för hur offentlig information ska tillhandahållas till samhället. Det övergripande målet för informationsförsörjning är att åstadkomma en bred användning av den grundläggande informationen för utveckling av olika delar av samhället.¹¹

Geodataområdet är, som tidigare nämnts, viktigt för många samhällsorgan och privata aktörer. Geodatarådets Nationella geodatastrategi för 2016–2020 beskriver hur geodata kan bidra till lösningar på ett flertal aktuella samhällsutmaningar. Visionen i Geodatastrategin är att Sverige har en nationell infrastruktur för geodata som främjar innovation och tillväxt inom näringslivet, möjliggör digitalisering och effektivisering av processerna inom offentlig sektor samt aktivt bidrar till att medborgarna har en god, säker och hållbar livsmiljö.

Lantmäteriet har ett uppdrag att tillgodose samhällets behov av geografisk information och fastighetsinformation. Inom geodataområdet har Lantmäteriet ett nationellt samordningsansvar för produktion, samverkan, tillhandahållande och utveckling.¹² Lantmäteriet har även ett samordningsansvar för den befintliga infrastrukturen för geografisk miljöinformation.¹³

3.2 Behov av styrning

Behovet av en samordnad nationell styrning inom området digital infrastruktur har lyfts fram i flera rapporter och betänkanden. Bristen på en nationell digital infrastruktur har lett till många myndighetspecifika lösningar som i stor utsträckning har resulterat i en ineffektiv ordning för den offentliga förvaltningen som helhet.¹⁴

I slutrapporten för regeringsuppdraget Digitalt först konstaterade Lantmäteriet även att det finns behov av en nationell samordning av tillgång till grundläggande information inom samhällsbyggnadsprocessen.¹⁵ Behovet av samordning är en del av den nationella styrning av digital infrastruktur som rör principiella frågor om hur statens ansvar för informationsförsörjningen ska utformas.

Statens ansvar för informationsförsörjningen bör innebära att staten ska möjliggöra och styra den önskade riktningen för digitaliseringen. Genom den starka framdrift som finns inom digitaliseringsområdet kan marknads-

¹¹ SOU 2003:111 s. 216, 221 och 318 samt prop. 1995/96 :125 s. 19.

¹² 3–4 §§ förordning (2009:946) med instruktion för Lantmäteriet; prop. 2005/06:5 s. 33.

¹³ 2 kap. 1 § förordning (2010:1770) om geografisk miljöinformation.

¹⁴ Uppdrag om ett säkert och effektivt elektroniskt informationsutbyte inom den offentliga sektorn (Fi2018/02150/DF, Fi2018/03037/DF).

¹⁵ Digitalt först – för en smartare samhällsbyggnadsprocess, slutrapport (Lantmäterirapport 2018:1).

krafter själva hitta lösningar för att svara mot det behov som finns i samhället. I det läget uppkommer svårigheter för staten, såsom ansvarig för samhällets grundläggande informationsinfrastruktur, att föra den önskade utvecklingen. Redan idag är området fragmenterat och i många fall myndighets specifikt. Utan en anpassning av relevant lagstiftning kan det därför bli än svårare för staten att på sikt utveckla en samordnad nationell infrastruktur.

Lantmäteriet har ett uppdrag att tillgodose samhällets behov av geografisk information och fastighetsinformation. Inom geodataområdet har Lantmäteriet ett nationellt samordningsansvar för produktion, samverkan, tillhandahållande och utveckling.¹⁶ Lantmäteriet har även ett samordningsansvar för den befintliga infrastrukturen för geografisk miljöinformation.¹⁷ För att Lantmäteriet på ett ändamålsenligt, rättssäkert och effektivt sätt ska kunna svara upp mot samhällets behov behöver fastighetsregisterlagstiftningen anpassas och moderniseras. Statens ansvar för informationsförsörjningen bör innebära att staten styr den önskade riktningen för digitaliseringen. En anpassning av relevant lagstiftning kan därmed bidra till utvecklingen av en samordnad nationell styrning av den digitala infrastrukturen.

---

¹⁶ 3–4 §§ förordning (2009:946) med instruktion för Lantmäteriet; prop. 2005/06:5 s. 33.

¹⁷ 2 kap. 1 § förordning (2010:1770) om geografisk miljöinformation.

4 Fastighetsregistrets innehåll

Sammanfattning:

Informationen i fastighetsregistret bör renodlas så att i huvudsak enbart information producerad av Lantmäteriet lagras i registret.

Innehåll i fastighetsregistret

I förordningen (2000:308) om fastighetsregister finns detaljerade bestämmelser om vilka uppgifter som ska ingå i fastighetsregistret. Delar av innehållet produceras av Lantmäteriet, t.ex. efter förrättnings- och inskrivningsåtgärder. Andra delar produceras inte av Lantmäteriet utan registreras i fastighetsregistret efter beslut som fattas hos en annan myndighet eller kommun. I dessa fall finns informationen i regel kvar i beslutsfattande myndighets system, samtidigt som informationen också finns i fastighetsregistret.

Dubbellagring i fastighetsregistret

Dubbellagring i fastighetsregistret förekommer för t.ex. naturvårdsinformation som finns både i fastighetsregistret och i Naturvårdsverkets naturvårdsregister. Fornlämningar finns både i fastighetsregistret och i Riksantikvarieämbetets kulturmiljöregister. Mineralrättsinformation finns både i fastighetsregistret och i register hos Bergstaten. För byggnadsminnen gäller i dagsläget trippellagring, informationen lagras i fastighetsregistret, i Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister (senare kulturmiljöregistret) och hos Länsstyrelserna.

Problem med dubbellagring

Dubbellagring innebär problem i förhållande till att informationen kan ha olika aktualitet. Fastighetsregistrets uppgifter används ofta som beslutsunderlag inom annan offentlig verksamhet, men är också viktiga för det privata näringslivet och för enskilda. Bristfällig eller felaktig information kan därför riskera att leda till ekonomisk skada eller rättsförlust. Dubbellagring är även omotiverad utifrån kostnads- och effektivitetsaspekter.

Dubbellagring av personuppgifter innebär problem i förhållande till dataskyddsregleringen. Där finns krav på att personuppgifter ska vara korrekta.¹⁸ Dubbellagring av personuppgifter överensstämmer inte heller med kraven på uppgiftsminimering i dataskyddsförordningen.¹⁹

¹⁸ Artikel 5.1 d i EU:s allmänna dataskyddsförordning, EU 2016/679 (dataskyddsförordningen).

¹⁹ Artikel 5.1 c i dataskyddsförordningen.

Nya principer för informationsförsörjning – lagring vid källan

Den utformning av lagstiftning som dagens informationsförsörjning bygger på (bl.a. genom registerlagstiftningar), baserar sig på principer om centraliserad informationshantering och har till stor del sin uppkomst i 70-talets tekniska miljö.²⁰ När de tekniska förutsättningarna tillät skapades digital information utifrån tidigare analogt material och allt samlades centraliserat i register. Så var fallet för fastighetsregistret, där fastighetsdatareformen som påbörjades i slutet på 60-talet innebar skapandet av ett enhetligt fastighetsregister och en övergång till användandet av automatisk databehandling vid landets fastighetsregister- och inskrivningsmyndigheter.²¹

Dagens teknik möjliggör dock en helt annan informationsförsörjning baserad på en distribuerad hantering. En sådan form innebär att det rättsliga ansvaret finns kvar hos producenten, oftast den myndighet som fattat beslut om informationen, och att informationen lagras och tillhandahålls därifrån. Tillhandahållandet av sådan information kan alltså ske direkt från källan, istället för att informationen först behöver föras över till en annan lagringsplats (t.ex. ett annat register), för att sedan tillhandahållas därifrån. Detta motsvarar den svenska administrativa modellen med självstyrande myndigheter samt grundläggande arkitekturprinciper som rekommenderas såväl nationellt som på EU-nivå. Grunden bakom detta synsätt är att informationen ska hämtas vid källan. En av fördelarna med en sådan ordning är att det är producenten av informationen som har bäst förutsättningar att säkerställa att informationen är tillförlitlig, aktuell och klassad mot bakgrund av relevant skydds lagstiftning.²²

Behov av anpassning

För att följa principen om "hämtning vid källan" behöver information lyftas ur registerförfattningen och styras genom ett nytt koncept för tillgängliggörande. I praktiken finns därför behov av att undersöka vad fastighetsregistret ska innehålla och vilken information som istället kan lagras hos den myndighet där beslutet om informationen har fattats, vilket i första hand är aktuellt för sådan information som inte produceras av Lantmäteriet.

²⁰ Digitalt först – för en smartare samhällsbyggnadsprocess, slutrapport (Lantmäterirapport 2018:1).

²¹ Prop. 1974:48 s. 2. Se även SOU 1997:3 s. 9.

²² Se bl.a. Nationellt tillgängliggörande av digitala detaljplaner, Delrapport i uppdraget att verka för en smartare samhällsbyggnadsprocess (Lantmäteriet, dnr 519-2018/2889) s. 22-23; https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2c2f2554-0faf-11e7-8a35-01aa75ed71a1.0013.02/DOC_3&format=PDF; eSam, Svenskt ramverk för digital samverkan 1.1.

5 Tillhandahållande ur fastighetsregistret

5.1 Ändamål i fastighetsregistret

Sammanfattning:

Ändamålsbestämmelserna i 2 § FRL behöver genomgå en översyn för att säkerställa en proportionerlig avvägning mellan registrets syfte om offentlighet och skyddet för den personliga integriteten. Tillämpligheten av finalitetsprincipen behöver förtydligas.

Ändamål i fastighetsregistret

En av de grundläggande principerna för personuppgiftsbehandling är att personuppgifter enbart får samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål. Personuppgifterna får därefter inte behandlas för något ändamål som är oförenligt med det för vilket uppgifterna samlades in.²³

Det vanliga är att det är myndighetens egna behov som utgör de ändamål för vilka personuppgifterna samlats in.²⁴ För fastighetsregistrets del är läget däremot ett annat. Av lagen (2000:224) om fastighetsregister (FRL) följer att fastighetsregistrets syfte är att ge offentlighet till informationen. Det är därför samhällets behov som är den huvudsakliga anledningen till att uppgifterna samlats in. Dessa behov framgår av 2 § FRL, som anger de ändamål för vilka behandling av personuppgifter är tillåten.

Förhållandet till finalitetsprincipen

Ändamålsbestämmelser kan, som nämns ovan, kompletteras av finalitetsprincipen. Förarbetena till FRL nämner inte finalitetsprincipen. Det är dock Lantmäteriets bedömning utifrån de förarbetsuttalanden som gjorts på senare tid, att ändamålen i 2 § FRL inte bör anses uttömmande. Därmed gäller finalitetsprincipen även för FRL. Senare reviderad registerlagstiftning inom ett annat område har dock föreslagits innehålla en bestämmelse som anger att det är tillåtet att behandla personuppgifter även för andra ändamål än de som uttryckligen anges i lagen. Med beaktande av detta senaste förarbetsuttalande råder osäkerhet om finalitetsprincipen gäller även när en uttrycklig bestämmelse om detta saknas.²⁵

Problem med dagens ändamålsbestämmelser

I takt med olika samhällsförändringar, inte minst genom den snabba utvecklingen på digitaliseringsområdet, ställs nya krav på Lantmäteriets uppdrag inom geodataområdet. Idag finns flera användningsområden för fastighetsanknuten information, exempelvis navigering och positionering, som inte omnämns som ändamål i FRL. Regeringens avsikt vid tillkomsten

²³ Artikel 5.1 b dataskyddsförordningen (finalitetsprincipen).

²⁴ Öman, S., "Festskrift till Peter Siepel, Särskilda registerförfattningar" s. 699 f., 2006.

²⁵ För äldre uttalanden, se bl.a. dir 2011:86 s. 22 och prop. 2014/15:143 s. 9. För senare uttalanden, se prop. 2018/19:33 s. 128. Artikel 5.1 b i dataskyddsförordningen anger även att personuppgifter får behandlas för arkivändamål av allmänt intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål.

av FRL var att ändra ändamålsbestämmelsen i 2 § när ny användning aktualiserades.²⁶ Någon ändring har dock inte skett, fränsett ändringar föranledda av Inspire-direktivet. Följden blir att fastighetsregistrets syfte att ge offentlighet åt informationen motverkas när lagen inte är anpassad efter dagens behov. Det innebär att Lantmäteriets uppdrag som samhällets försörjare av fastighetsinformation försvåras.

Indirekta personuppgifter, t.ex. fastighetsbeteckningar och adresser, är ofta intressanta att visa på en kart- eller bildbakgrund. Beroende på varifrån uppgifterna hämtas gäller olika juridiska förutsättningar. När uppgifter tillhandahålls direkt från fastighetsregistret gäller FRL och användarens ändamål måste därför prövas innan utlämnande. När uppgifter däremot tillhandahålls i form av t.ex. en topografisk karta prövas inte användarens ändamål enligt FRL. Lantmäteriet kan själv utifrån myndighetens uppdrag tillhandahålla fastighetsinformation på kartbakgrund.²⁷

Alla användare vill dock inte bygga sina karttjänster med Lantmäteriets kartprodukter som bas. För många användare är det lämpligare att koppla sina kartapplikationer mot de tjänster som Lantmäteriet erbjuder. Användaren behöver i dessa fall uppge ett ändamål som överensstämmer med de godkända ändamålen för fastighetsregistret. För kartor kan det i praktiken vara svårt att ange ett ändamål, särskilt i öppna karttjänster. För användaren kan det framstå som oklart varför andra aktörer inte kan använda informationen från fastighetsregistret för samma ändamål som Lantmäteriet.

Behov av anpassning – proportionalitet

Ändamålsbestämmelserna i 2 § FRL behöver genomgå en översyn för att säkerställa en proportionerlig avvägning mellan registrets syfte om offentlighet och skyddet för den personliga integriteten. Som nämns tidigare var det lagstiftarens ambition vid tillkomsten av FRL att ändamålsbestämmelserna skulle ses över när nya behov uppstod. Detta har dock inte förverkligats och ändamålen har i huvudsak varit frusna sedan år 2000. För att undvika en ny lagstiftningsprocess när nya behov uppstår bör ändamålen anpassas så att de är beständiga över tid. För att möjliggöra detta kan exempelvis ett förtydligande avseende finalitetsprincipens tillämpning fylla en funktion. Här kan också behov av öppna data vävas in, genom att undersöka om viss information, t.ex. vissa indirekta personuppgifter, inte behöver ändamålsprövas. Nya ändamål kan också undersökas, t.ex. för kartor, i syfte att täcka de luckor som inte omfattas idag.

5.2 Sökbegränsningar i fastighetsregistret

Sammanfattning:

Bestämmelsen som anger att flerfastighetssökning inte är tillåten om det inte föreligger särskilda skäl bör tas bort. Den undantagslösa förbudsbe-

²⁶ Prop. 1999/2000:39 s. 83.

²⁷ Se förordning (2009:946) med instruktion för Lantmäteriet.

stämelsen för söksökning på personnummer vid direktåtkomst bör ersättas med en bestämmelse som möjliggör för Lantmäteriet att i enskilda fall bedöma om det föreligger särskilda skäl att meddela undantag.

Flerfastighetssökning i fastighetsregistret

Vid tillhandahållande genom direktåtkomst anger FRL att sökning endast får ske på en fastighet i taget. Undantag från denna huvudregel kan beviljas om det finns särskilda skäl. Myndighetspraxis visar att undantaget har tillämpats generöst. Teknikutvecklingen har även möjliggjort att sökbe-gränsningen kan byggas in i mottagarens system genom att en fråga i taget ställs automatiserat till Lantmäteriets tjänster, men svaren presenteras tillsammans. Teknikutvecklingen tillsammans med användarnas behov har därför medfört att rättsregeln satts ur spel.

Av förarbetena framgår att syftet med regleringen är att minimera oönskade konsekvenser ur integritets- och säkerhetssynpunkt. Någon närmare utveckling kring detta saknas dock och regleringen kan möjligen vara en kodifiering av äldre myndighetspraxis.²⁸ Den numera i princip verkninglösa begränsningen för flerfastighetssökning innebär fortfarande att sökfunktioner måste utformas på ett visst sätt för att uppfylla lagens krav. Detta innebär en ineffektiv förvaltning av resurser och medel.

Sökning på personnummer i fastighetsregistret

Vid tillhandahållande genom direktåtkomst anger FRL ett undantagslöst förbud mot sökning på personnummer. Personnummer får dock lämnas ut på upptagning för automatiserad behandling om den sökande har särskilda skäl.

Behovet av att kunna söka på personnummer förekommer bl.a. i författningsreglerad verksamhet. Som exempel kan nämnas Polisens behov av att söka på personnummer när en person är försvunnen för att se vilka eventuella fastigheter som ägs av personen, vilket är en bra startpunkt för att börja leta. I dessa fall kan myndigheten ringa till Lantmäteriets Kundcenter för att få reda på ägarförhållandet. Myndigheten kan också få ett större uttag med uppgifter för att sedan söka i sitt eget system. Den sistnämnda lösningen riskerar att leda till att den sökande myndigheten behandlar fler personuppgifter än vad som hade varit fallet om personnummersökning varit möjlig, vilket inte rimmar med principen om uppgiftsminimering.²⁹ Båda dessa lösningar får dessutom anses ineffektiva och onödigt begränsande vilket är svårt att juridiskt motivera.

Ett annat exempel på problemen med de undantagslösa sökbe-gränsningarna för personnummer är kommunernas bygglovstjänster. Det finns många fördelar om den enskilde direkt i kommunens e-tjänst kan få fram de fastigheter som personen äger. Dagens stränga begränsning innebär att kommunerna inte kan bygga sina e-tjänster såsom de önskar.

²⁸ Prop. 1999/2000:39, s. 95.

²⁹ Artikel 5.1 c i dataskyddsförordningen.

5.3 Integritetsskyddet

Sammanfattning:

För att stärka integritetsskyddet är det nödvändigt med en anpassning av fastighetsregisterlagstiftningen som kan beakta såväl integritetsskyddet som registrets publicitetssyfte för att finna en avvägning som är rimlig och proportionerlig.

Integritetsskyddet i fastighetsregistret

Ändamålsbestämmelserna i FRL omfattar både direkta och indirekta personuppgifter samt sådana personuppgifter som anses känsligare, exempelvis personnummer. För uppgift om personnummer finns särskilda begränsningar i lagstiftningen. Någon åtskillnad mellan personuppgifterna i övrigt finns inte. Eftersom samhällets behov är grunden till fastighetsregistret har regeringen i förarbetena till FRL uttalat att det är viktigt att onödiga hinder inte ställs upp för användningen av informationen i registret.³⁰ Skyddsgraden för personuppgifterna har däremot inte behandlats närmare i förarbetena. Utifrån ett integritetsperspektiv framstår dagens regelverk som inkonsekvent och osäkert.

Problem med dagens reglering

En följd av den omoderna lagstiftningen är bl.a. ett ökat utlämnande av fastighetsinformation via offentlighetsprincipen. Genom modern teknik kan stora mängder uppgifter skannas in och tillhandahållas, t.ex. genom tjänster på internet. Ur ett användarperspektiv får denna lösning ses som fördelaktig, dels då användaren inte är bunden av de ändamål som följer av FRL och dels då annars otillåtna urval enkelt kan genomföras, t.ex. urval på personnummer och inteckningar.

Några egentliga konsekvenser ur kostnadshänseende bedöms inte uppstå hos Lantmäteriet på grund av det ökande antalet offentlighetsuttag. Problemen med dagens reglering är framför allt kopplade till skyddet för den personliga integriteten, sekretessskyddet för folkbokföringsuppgifter och snedvridning av konkurrensen.

Idag flödar integritetskänsliga personuppgifter tämligen fritt på internet, medan till synes harmlösa personuppgifter inte kan tillhandahållas digitalt i den utsträckning som tillgodoser samhällets behov. Detta kan även leda till en snedvridning av konkurrensen, mellan de aktörer som väljer den avsedda vägen och de som nyttjar skanningstekniken för att skapa egna register.

Ett annat problem när tillhandahållandet letar nya, oreglerade vägar uppstår när en person erhåller skyddade personuppgifter efter att uppgifter om personen lämnats ut enligt offentlighetsprincipen. Förändringar som innebär att en person markeras med folkbokföringssekretess slår igenom dagli-

³⁰ Prop. 1999/2000:39 s. 83 f.

gen i fastighetsregistret. På så vis hålls informationen uppdaterad och riskerna för ett röjande är betydligt mindre. Genom omfattande offentlighetsuttag och uppbyggnad av parallella register ökar riskerna för röjande av skyddade personers identiteter.